

استفاده از برنامه ریزی آبیاری در مقابله با خشکسالی

دکتر بهروز ابول پور^۱

۱-عضو هیئت علمی بخش فنی و مهندسی کشاورزی مرکز تحقیقات کشاورزی و منابع طبیعی فارس

چکیده

برنامه ریزی آبیاری از ابزار مهم دستیابی به مصرف بهینه آب بوده که در شرایط فعلی منابع، یکی از راه کارهای مقابله با بحران آب نیز می باشد. در تهیه این برنامه ها، روش معمول پایش رطوبتی خاک بوده که از نتایج تحقیقات گذشته حاصل شده و ابزار مناسب و کم هزینه در این خصوص نیز تانسایومتر پیشنهاد گردیده است. هر چند توانای این وسیله در راستای نیل به مصرف بهینه آب در بین محققین و کارشناسان پوشیده نیست اما آزمون آن در شرایط فعلی باغ های ما مخصوصاً درختان مرکبات الزامی می باشد. در این خصوص پروژه زیر در راستای رسیدن به هدف فوق پیشنهاد شد و در آن برنامه ریزی آبیاری بر اساس پایش رطوبتی خاک محیط اطراف ریشه (اندازه گیری مکش خاک بوسیله تانسایومتر) با شرایط فعلی بهره برداری مقایسه شد. این پروژه در دو شرایط موقعیت و گونه گیاه (مرکبات) به اجرا در آمد. این پروژه در دو باغ مرکبات که یکی در بافت سبک (کوهپایه) و دیگری در بافت معمول زراعی (دشت) قرار گرفته اند به اجرا در آمد. در خاک با بافت سبک، گونه پرتغال والنسیا و در بافت دیگر نارنگی تحت آزمایش قرار گرفت. هر کدام سه تکرار داشت و در هر تکرار برنامه آبیاری مربوطه تنظیم و به اجرا گذاشته شد. در انتهای فصل خصوصیات کیفی و کمی عملکرد و مقادیر مصرف آب در هر مورد نسبت به شرایط موجود (عرف منطقه) بررسی شد. در برنامه ریزی آبیاری بوسیله تانسایومتر بیش از ۳۰ درصد صرفه جویی آب حاصل گردید. برنامه ریزی براساس تانسایومتر نه تنها اثر سوئی بر عملکرد نداشت بلکه به همراه صرفه جویی فوق در مصرف آب افزایش بین ۲۵-۱۵ درصد را در عملکرد داشت. راندمان بهره وری آب ۳/۲۱ کیلوگرم به ازاء هر مترمکعب بوده که با مقدار بهینه ۳/۸ مطابقت خوبی دارد.